

PATVIRTINTA

Kazlų Rūdos „Elmos“ mokyklos-darželio
direktoriaus 2017 m. liepos 27 d.

įsakymu Nr. 1.3.- 136V

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO KAZLŲ RŪDOS „ELMOS“ MOKYKLOJE-DARŽELYJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Kazlų Rūdos „Elmos“ mokykloje-darželyje tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą mokykloje.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės, tautinės, rasinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

3.3. visi smurto ar patyčių atvejai mokyklos aplinkoje išsiaiškinami vadovaujantis Tvarkos apraše reglamentuotais susitarimais.

4. Visi mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su Tvarkos aprašu:

4.1. mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai, mokyklos vadovai, visi kiti mokyklos darbuotojai su Tvarkos aprašu supažindinami posėdžio metu ir tai patvirtina savo parašu;

4.2. priimamą į mokyklą dirbti darbuotoją su Tvarkos aprašu pasirašytinai supažindina mokyklos vadovas arba jo įgaliotas asmuo;

4.3. mokinių tėvai su Tvarkos aprašu pasirašytinai supažindinami tėvų susirinkimų metu;

4.4. pradinių klasių mokiniai su tvarka, reglamentuota Tvarkos apraše, pasirašytinai supažindinami klasių valandėlių metu ir skatinami tos tvarkos laikytis;

4.5. priešmokyklinio ugdymo grupės mokiniai su tvarka, reglamentuota Tvarkos apraše, supažindinami grupės veiklos metu ir skatinami tos tvarkos laikytis;

4.6. Tvarkos aprašas viešinamas mokyklos interneto tinklapyje adresu <http://www.mokyklaelma.lt>;

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. smurtas – smurtiniai ir nusikalstami veiksmai (turto naikinimas, vagystės) mokykloje, sąmoningas jėgos taikymas siekiant sužeisti ar įžeisti kitą asmenį, atviras ir sąmoningas fiziškai agresyvus elgesys kito žmogaus atžvilgiu;

5.2. smurto rūšys:

5.2.1. fizinis smurtas – tai faktinę ar potencialią fizinę žalą sukeltantys sąmoningi veiksmai, sąveikos tų asmenų, kurie yra atsakingi už vaiką, turi jo pasitikėjimą ar santykinę valdžią ir kontrolę. Atsitiktinė žala ar sužeidimas paprastai nelaikomi smurtu;

5.2.2. psichologinis smurtas – tai judėjimo laisvę apribojantys veiksmai, nuvertinimo, menkinimo, žeminimo, šmeižto, grasinimo, gąsdinimo, atskyrimo, kvailinimo ar kitokie ne fizinio kontakto priešiški elgsenos modeliai, sukeliantys ar sudarantys sąlygas sukelti žalą vaiko fizinei, emocinei, psichinei, dvasinei, moralinei ar socialinei sveikatai ir vystymuisi. Šie veiksmai yra sąmoningai atliekami asmens, turinčio tiesioginę valdžią, galią vaiko atžvilgiu ar vaiko pasitikėjimą;

5.2.3. seksualinis smurtas – tai vaikų įtraukimas į seksualinę veiklą, kuriai jie nėra pakankamai subrendę, kurią nepilnai suvokia, į kurią nesugeba tinkamai reaguoti, kuri pažeidžia socialinius tabu ir kuria tvirkintojas siekia patenkinti savo seksualinius poreikius ar gauti su šia sritimi susijusį pelną;

5.2.4. nepriežiūra – vaiko atstovo pagal įstatymą ir (ar) už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai ir raidai;

5.3. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgą persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.3.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.3.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, dusinimas, užkabinėjimas ir kt.;

5.3.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.3.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, naudojimas informacinėmis technologijomis siekiant siekiant įbauginti, pakenkti žmogaus reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapirėžtam gavėjų skaičiui;

5.4. smurtautojas – mokinys ar suaugęs, smurtaujantis mokyklos aplinkoje;

5.5. besityčiojantysis – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir (ar) prisidedantis prie jų mokyklos aplinkoje;

5.6. smurtą patyręs asmuo – mokinys ar suaugęs, prieš kurį buvo įvykdyti smurtiniai ar nusikalstami veiksmai (turto naikinimas, vagystė) mokykloje bei sąmoningai taikyta jėga siekiant sužeisti ar įžeisti;

5.7. patyčias patyręs asmuo – mokinys ar suaugęs, iš kurio tyčiojamasi;

5.8. smurto ar patyčių stebėtojas – asmuo, matęs ar žinantis apie įvykusį smurtą ar patyčias;

5.9. smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos vykdymo stebėseną – situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas;

5.10. smurto ir patyčių prevencijos vykdymas – nuolatinis procesas smurto ir patyčių rizikai mažinti, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio įsivertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą;

5.11. smurto ir patyčių intervencijos vykdymas – mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, mokyklos vadovų, kitų mokyklos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, teikiamos pagalbos priemonių visumą, esant poreikiui įtraukiant ir mokinių tėvus.

6. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės

priežiūros įstatymu, Lietuvos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtintomis „Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis“ ir Kazlų Rūdos savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 31 d. sprendimu Nr. TS V(24)-2837 patvirtintu „Smurto prevencijos įgyvendinimo Kazlų Rūdos savivaldybės mokyklose tvarkos aprašu“.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

7. Mokyklos veikla ir valdymas:

7.1. mokyklos vadovas atsako už saugios, sveikos, užkertančios kelią bet kokioms smurto ir patyčių apraiškoms, emociškai saugios ugdymosi aplinkos mokykloje kūrimą, puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal Tvarkos apraše numatytą veiksmų seką.

7.2. mokyklos vadovas, gavęs informaciją apie smurto ar patyčių atvejį mokykloje:

7.2.1. sukviečia suinteresuotus asmenis ir įvertina turimą informaciją;

7.2.2. informuoja teisės aktų numatytas institucijas apie įvykusį smurto ar patyčių atvejį;

7.2.3. bendradarbiauja su suinteresuotomis institucijomis dėl įvykusio smurto ar patyčių atvejo;

7.2. smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos tvarkos įgyvendinimą koordinuoja mokyklos Vaiko gerovės komisija (toliau – VGK).

7.3. VGK nariai kasmet:

7.3.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės mokinių apklausos apie patyčių paplitimą mokykloje vykdymą, analizuoja apklausos duomenis, apklausos rezultatus pristato mokyklos bendruomenei Mokyklos tarybos, Mokytojų kolegijos posėdžių, tėvų susirinkimų metu;

7.3.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių mokytojų dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ar smurtą ir atlieka jų analizę ne mažiau kaip du kartus per metus;

7.3.3. vadovaudamiesi apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos priemonių planą;

7.3.4. svarsto smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos priemonių plano įgyvendinimą;

7.3.5. konsultuoja, teikia pagalbą smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos klausimais;

7.3.6. teikia pasiūlymus mokyklos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

7.3.7. teikia pasiūlymus mokyklos vadovui dėl mokyklos Tvarkos aprašo tobulinimo.

7.4. Klasių mokytojai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

8. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

8.1. mokykloje mokiniai mokomi pykčio valdymo, streso įveikimo, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kitų socialinių įgūdžių;

8.2. direktoriaus pavaduotojas ugdymui koordinuoja mokykloje vykdomų prevencijos programų vykdymą;

8.3. mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

8.3.1. integruojant šių kompetencijų ugdymą į mokomųjų dalykų ugdymo turinį;

8.3.2. įgyvendinant prevencines intervencines programas: „Zipio draugai“, integruota į ugdymo turinį gyvenimo įgūdžių ugdymo programa ir kt.;

8.3.3. integruojant šių kompetencijų ugdymą į neformaliojo vaikų švietimo veiklas;

8.3.4. organizuojant akcijas;

8.3.5. rengiant mokyklos renginius.

9. Pozityvaus mokyklos mikroklimato kūrimas ir vertybių formavimas:

9.1. mokykla puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą. Joje nedelsiant reaguojama į smurtą ir patyčias. Mokyklos darbuotojų veikla ir elgesys atitinka puoselėjamas vertybes;

9.2. mokykloje susitarta dėl elgesio normų – mokinių ir darbuotojų elgesio normos įtvirtintos Mokyklos darbo tvarkos taisyklėse.

10. mokinių tėvų (globėjų) įsitraukimas:

10.1. mokykla bendradarbiauja su mokinių tėvais, įtraukia juos į aktyvų dalyvavimą sprendžiant smurto ar patyčių atvejus mokyklos aplinkoje;

10.2. mokinių tėvų dalyvavimas sprendžiant smurto ar patyčių intervencijos atvejus numatytas Mokinių mokymosi sutartyse.

III SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

11. Visais įtariamų ir realių smurto ar patyčių atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas nedelsiant:

11.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

11.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, mokyklos taisykles prieš patyčias ir mokyklos elgesio taisykles;

11.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus bei mokykloje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz. policija, greitoji pagalba);

11.4. informuoja klasės auklėtoją, mokyklos-darželio VGK pirmininką apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą;

11.5. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

12. Mokyklos administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai, atliekami nedelsiant, įtarus ir/ar pastebėjus patyčias kibernetinėje erdvėje ar gavus apie jas pranešimą:

12.1. išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių kibernetinėms patyčioms sustabdyti;

12.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ar mokyklos darbuotojus bei mokykloje dirbantį visuomenės sveikatos priežiūros specialistą) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

12.4. informuoja klasės mokytoją, mokyklos-darželio VGK pirmininką apie kibernetines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją).

13. Klasės mokytojas pastebėjęs ar gavęs informaciją apie smurtą ar patyčias (įvykusias ar įtariamąs):

13.1. nedelsdamas išsiaiškina situaciją, nustato, koks tai atvejis (smurto ar patyčių), mokiniams primena elgesio taisykles;

13.2. nedelsdamas tą pačią dieną organizuoja individualius pokalbius su smurtą ar patyčias patyrusiu mokiniu, smurtavusiu ar besityčiojusiu mokiniu, jei yra, su smurto ar patyčių stebėtojais;

13.3. įvertinęs įvykį, nedelsdamas tą pačią dieną informuoja visų situacijos dalyvių tėvus (globėjus) apie įvykusį smurto ar patyčių atvejį. Jei yra poreikis, kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

13.4. vykdo tolesnę smurto ar patyčių situacijos stebėseną;

13.5. nustatęs sudėtingesnę smurto ar patyčių atvejį arba nesiliaujant smurtui ar patyčioms skubiai informuoja mokyklos-darželio VGK pirmininką ir mokyklos vadovą. Tą pačią dieną užpildo „Pranešimo apie smurtą ar patyčias“ formą (Priedas Nr.1).

13.6. užpildytą formą perduoda mokyklos-darželio VGK pirmininkui, kuris užfiksuoja patyčių ar smurto atvejį patyčių ir smurto registracijos žurnale. (jis laikomas direktoriaus pavaduotojo ugdymui kabinete)

14. įtardamas apie mokinio patiriamą smurtą šeimoje (fizinis, psichologinis smurtas, nepriežiūra) ar gavęs informaciją apie patirtą smurtą šeimoje informuoja mokyklos direktoriaus pavaduotoją ugdymui.

15. Mokyklos Vaiko gerovės komisija, gavusi informaciją apie smurto ar patyčių atvejį:

15.1. organizuoja posėdį ir įvertina turimą informaciją;

15.2. numato pagalbos (psichologinės, socialinės, pedagoginės, teisinės) smurtą ar patyčias patyrusiam mokiniui, smurtavusiam ar besityčiojusiam mokiniui, smurtą ar patyčias stebėjusiems mokiniams organizavimą ir sudaro veiksmų planą;

15.3. su veiksmų planu supažindina smurtą ar patyčias patyrusį mokinį, smurtavusį ar besityčiojusį mokinį, smurtą ar patyčias stebėjusius mokinius, visų smurto ar patyčių atvejyje dalyvavusių mokinių tėvus, informuoja smurtavusį ar besityčiojusį mokinį ir jo tėvus apie nevykdymo pasekmes;

15.4. esant poreikiui koreguoja sudarytą veiksmų planą;

15.5. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius posėdžius situacijos įvertinimui;

15.6. nuolatos teikia informaciją mokyklos vadovui apie situaciją.

16. Mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, turi nedelsiant informuoti mokyklos vadovą, kuris imasi Tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

17. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias, turi nedelsiant informuoti mokyklos vadovą (jo nesant vadovo pavaduotoją), kuris imasi Mokyklos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

18. Mokyklos vadovas (jo nesant vadovo pavaduotojas), sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamas patyčias arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių, numatytų Mokyklos tvarkos apraše. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus mokykla informuoja kompetentingas valstybės ir Kazlų Rūdos savivaldybės institucijas.

19. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

20. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, klasės vadovas ir/ar administracijos atstovas nukreipia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

22. Mokyklos vadovas metinėje veiklos ataskaitoje Kazlų Rūdos savivaldybės tarybai pateikia informaciją apie šio Tvarkos aprašo įgyvendinimą, mokykloje naudojamas aktyvias patyčių prevencijos priemones ir nustatytus patyčių atvejus bei į juos reaguojant atliktus veiksmus.

Kazlų Rūdos „Elmos“ mokyklos-
darželio smurto ir patyčių prevencijos
ir intervencijos vykdymo tvarkos
aprašo priedas

KAZLŲ RŪDOS „ELMOS“ MOKYKLA-DARŽELIS
PRANEŠIMAS APIE SMURTĄ AR PATYČIAS

(data)

I. BENDRIEJI DUOMENYS

Smurtas ar patyčios įvyko (data, val.)	
Kur įvyko smurtas ar patyčios	
Kas pranešė apie smurtą ar patyčias	
Patyčių forma (<i>apibraukti arba įrašyti</i>)	
Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, uėjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir pan.	
Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.)	
Socialinės: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas, įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai ir pan.	
Elektroninės: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių, nuotraukų, filmuotos medžiagos siuntinėjimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant suteršti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir pan.	
Smurto forma:	

II. DUOMENYS APIE SMURTO AR PATYČIŲ DALYVIUS

Asmens, patyrusio patyčias ar smurtą, vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma ir klasė)	
Asmens (-ų), kuris (-ie) tyčiojosi ar smurtavo, vardas, pavardė (jei mokinys, nurodoma ir klasė)	
Asmens (-ų), stebėjusio (-ių) patyčias ar smurtą, vardas, pavardė (jei mokinys,	

nurodoma ir klasė)	
--------------------	--

III. STEBĖTO ĮVYKIO APRAŠYMAS

--

IV. VEIKSMŲ PLANAS PO ĮVYKIO

Su mokiniu ar kitu asmeniu, patyrusiu smurtą ar patyčias	
Su mokiniu ar asmeniu, kuris smurtavo ar tyčiojosi	
Su smurto ar patyčių stebėtojais	
Su smurto ar patyčių dalyvių tėvais	
Kita (įrašyti jei reikia)	